

Jalanjälkiä etsimässä.

Meidän ikäpolvemme joka eli lapsuutensa ja nuoruutensa viime sotien molemmin puolin ovat useimmat joutuneet saattamaan vanhempansa jo viimeiseen lepoon.

Kuinkahan moni on laillani harmitellut, kun ei heidän elässään tullut kyselyä ja keskusteltua heidän kanssaan menneistä ajoista heidän nuoruudessaan ja varsinkaan ennen syntymäämme, elämästä siellä koti Karjalassa.

Nyt itsekin jo eläkeläisenä tiedonhalu sieltä on herännyt sikäli liian myöhään, suullista vastaajaa ei enää mielessä kieppuviin kysymyksiin ole. Olisi niin mukava kysellä kaikenlaista. "Mite sillo enne eletti, mite tehti sitä ja tätä teijä lapsuuees ja nuoruuees? Mite työ tutuiks tulitta? Mis työ tapasitta? Mite teijä vanhemmat suhtautuit teijä yhteemenoo?"

Niillä, kellä on vielä elossa sukua tai tuttavita olisi korkea aika herätä näiltä elämäkokemuksia ja tietoa talteen varsinkin Karjalassa eletystä menneestä ajasta. Onhan perinnettä kerätty toisaalta jo kiitettävästikin, mutta usein käy kuitenkin niinkuin minullekin, ku ei tult sillo kysytty. Meidän 1930 vuosikymmenellä syntyneiden ikäpolvikin vähenee jo luontaisen poistuman kautta täyttä vauhtia.

Oman äitini varhaisen poismenon vuoksi en tietoa hänen elämästään juurikaan enää saa, mutta "Mäe Juhanaaks" kutsutun isäni jalanjälkiä olen saanut paljon seurattua Mikkelin maakunta-arkistossa säilytettyjen Uudenkirkon seurakunnan ja kunnan eri luottamusmies toimikuntien pöytäkirjoista.

Hänen näistä toimistaan tietoisena tutkin kirkonkousien pöytäkirjoja vuodesta 1893- 1939 kokonaisen päivän. Ne olivat kokouksia jotka pidettiin kirkossa jumalanpalvelusten jälkeen ja niihin saivat osallistua seurakunnan äänivaltaiset jäsenet. Tuo aikakausi oli Uudenkirkon seurakunnan kehityksessä sitä parasta aikaa. Iltapäivän tunteina tuntui kuin olisin itsekin ollut noissa kokouksissa mukana päättämässä milloin kirkon korjauksesta, maalauksesta tai katon uusimisesta. Päätettiin myös alttaritaulun hankinnasta ja sisämaalauksista. Jokainen siellä käynyt muistaa kuinka kaunis kirkko oli sisältä niiden töiden jälkeen. Pappiloihin rakennettiin uudisrakennuksia ja tehtiin korjauksia vanhempiin. Pappien virkatilojen maanviljelyksestä ja metsäkaupoista hankittiin rahaa seurakunnan toimintoihin. Uuden hautausmaa-alueen saaminen näytti vaikealta. Sitä suunniteltiin niinkin kauas kuin Riiivilinnalta asti tarjotulle alueelle.

Päättäjien joukossa vilahteli paljon tuttuja sukunimiä. Sukuja jotka tällä hetkellä päättävät asioista ympäri Suomea. Kirkkoherrat jotka johtivat kirkonkokouksien puhetta vaihtuivat tuona 40 vuoden aikana moneen kertaan niinkuin apupapitkin.

Kirkonkokouksen 24. päivänä marraskuuta 1936 pöytäkirjasta löytyi Mäe Juhanan nimi. Hänet valittiin kirkkoneuvostoon Herman Vesterisen tilalle. Ja uudelleen 29 päivä marraskuuta 1937 nelivuotiskaudeksi.

Samassa kokouksessa hänet ja Topi Vapalahti valittiin edustajiksi Turun kirkkopäiville 4-7. tammikuuta 1938. Muistan vielä sen hänen matkansa valmistelut ja varsinkin kotiinpaluun. Ainoa tulainen mikä on jäänyt mieleen oli hopeinen lyijytäkynä mikä meistä lapsista oli varsin ihmeellinen. En tiedä oliko se muistolahja kirkkopäiviltä. Tuskin hän olisi osannut sellaista itse ostaa, taikka ei "ainakaa ois raatsiint". Pisin siihenastiseen elämänsä tekemä monen päivän matka painui hänen mieleensä. Siitä kyselivät naapuritkin ja maanmatkaaja tietysti mielellään kertoi.

Viimeinen lisätyn kirkkovaltuuston kokous (siihen isä ei kuulunut) pidettiin 10. päivänä huhtikuuta 1939 kotikunnassa puheenjohtajanaan seurakunnan pitkäaikainen kirkkoherra Eevert Pärnänen.

Kokouksessa käsiteltiin 6 asiakohtaa kirkon hallintoon liittyviä asioita, huolimatta sodan uhasta joka jo silloin oli ilmeinen.

Pöytäkirjan allekirjoitti rovasti Pärnänen ja sen tarkastivat Jalmari Helsilä ja

Nikodemus Laitinen.

Pöytäkirjan julisti kirkossa kappalainen Topi Vapalahti 6. huhtikuuta 1939.

Marraskuun 30. päivänä ryssän alkamaa talvisotaa pakoon joutui koko kannaksen väestö ja myös Uudenkirkon seurakunta.

Seuraava seurakunnan hallinnon kokous pidettiin Lohjan kirkossa. Rovasti Pärnänen johti puhetta ja kirjasi kokouksen kulun. 28. p:nä heinäk. 1940.

Seurakunnan hallinnon eri lautakuntien toiminnot yhdistettiin näissä poikkeuksellisissa oloissa suppean kirkkohoitokunnan tahtäväksi. Hoitokuntaan kuuluivat kirkkoherra E Pärnänen, kappalainen Topi Vapalahti, Herastuomari Herman Vesterinen ja nimismies Reino Viherkoski.

Kirkkoneuvosto oli kokoontunut tätä ennen 31. p:nä maaliskuuta 1940 Kiikassa. Mäe Juhanaa ei kokous kutsu varmaan saavuttanut, kun ei ollut läsnä.

Viimeisen Lohjalla pidetyn hoitokunnan kokouksen aikana 12. p:nä marraskuuta 1941 Uusikirkko oli taas suomalaisilla. Tuolloin tiedettiin jo siellä olleen seurakunnan omaisuuden täydellinen tuho. Kirkko oli poltettu perustuksiaan myöten, hautausmaat raiskattu ja pappilat poltettu. Kaikesta huolimatta kotiinpaluun halu oli suuri.

Seuraava kirkkohoitokunnan kokous pidettiinkin jo 22. p:nä helmik. 1942 kirkkoherra U Palovaaran johdolla Uudellakirkolla.

Siinä tehtiin seurakunnalle talousarvio johon sisältyi kaikkein välttämättömimmät kirkonseudun ja hautausmaiden korjaus ja puhdistustyöt.

Vaikein tilanne oli asuntojen suhteen, kun kaikille kirkon toimihenkilöille ei ollut asuntoja kirkonkylässä vaan jotkut asuivat Mustassamäessä asti.

Vaikeudet olivat miltei ylitsepääsemättömiä, koska mitään toimitilojakaan ei ollut kirkkoherranvirastolle eikä sen paremmin kirkollisille toiminnoille. Halilan kirkolle määrättiin korjausrahaa sen kuntoonsaattamiseksi kirkollisten toimitusten aloittamiseksi siellä.

Kotikunnassa pidetyt kirkkohoitokunnan kokoukset olivat työntäyteisiä, koska kaikki piti aloittaa alusta.

Runsaan kahden vuoden kovan työn jälkeen perustoiminnot oli saatu suurinpiirtein kuntoon. Kirkkosaliksi saatiin sotilaspiiriltä entinen suojeluskunnan harjoitussali ja osa seurakunnan työntekijöiden asunnoistakin oli uusrakennettu.

Mutta taas ryssä lopetti toivorikkaan kehityksen kesäkuussa 1944. Sen miljoona-armeija vyöryi taas läpi suomalaispuolustuksen ja evakkotie oli taas edessä seurakunnallakin.

Niin kirkkohoitokunnan seuraava kokous pidettiin 26. p:nä heinäkuuta Heinolassa. Siellä todettiin seurakunnan irtaimiston ja arkiston evakuonnin onnituneen kohtuullisen hyvin, mutta taas uusissa poikkeusoloissa voi vain kuvitella sen toiminnan vaikeuksia. Seurakunnan väestöhän oli hajallaan kuin akanat tulessa melkein koko jäännös Suomen alueella. Niisäkin oloissa olisi tarvittu virkatodistuksia ja papintodistuksia moniin elämän tarpeisiin.

Koska suurin osa seurakunnan väestöstä oli kuitenkin sijoittunut Turunseudulle sai Topi Vapalahti määräyksen lähteä sieltä hakemaan kirkkoherranvirastolle sijoituspaikkaa. Matkan seurauksena se perustettiin Nousiaisiin.

Ensimmäinen kirkkohoitokunnan kokous siellä pidettiin maaliskuun 13. päivänä 1945. Kokouksen pöytäkirjassa 7 § kiinnitti huomiota. Siinä puheenjohtaja ilmoitti, että 10. p:nä helmikuuta 1945 Helsingissä pidettyyn karjalaisten suurkokouksen osanottajiksi oli seurakunnan edustajina lähetetty seuraavat: Eino Juusti, Eino Kurppa, Ville Olkkonen, Mikko Saksi, Herman Rokka, Kalle Vesterinen, Ville Tuittu, Viljo Vahala ja Aili Karvonen. Kokous päätti, että edustajille korvataan matkat 3: nnessa luokassa, seurakunnan varoista.

Evakkokarjalaisten vaikeita elinolosuhteita yritettiin silloin suurkokouksen sanomalla ja voimalla parantaa. Sen viesti oli varmaan pääasiassa sunnattu maan hallitukselle.

Kokouksen 11§

Toimikunta alkoi alustavasti suunnitella Uudenkirjon seurakunnan 500-vuotisjuhlia.

Kirkkohoitokunnan kokous 23. p:nä lokakuuta 1949 alkoi suunnitella seurakunnan lopettajaisjuhlia. Mäe Juhana valittiin myös siihen toimikuntaan päättämään osaltaan kotiseurakuntansa toimintaa, jonka jäsenenä hän ehti olla 57 vuotta.

Seuratessani Mäe Juhanan jalanjälkiä Uudenkirjon seurakunnan toiminnoissa, tuli pöytäkirjoissa vastaan seurakunnan koko viime vuosikaudelle sijoittunut paras ,voisi sanoa loistokkain aika niin toiminnan kuin vaurastumisen suhteen. Hirvittävä oli kuitenkin se pahuuden voima, joka lopetti 500-vuotisen seurakunnan.

Jälkiarviointi:

Seurakuntatyö sisäistetään paljolti henkiseksi ja sielunhoidolliseksi työksi, sen eri toimikuntien työ paljastui varsin raadollisen maalliseksi, jokapäiväisen elämän ohjaamiseksi. Rakentamisten, korjaamisten päättämiset. Seurakunnan varojen riittämisestä huolenpito, tilinpäätökset, palkoista, työurakoista päättäminen. Toimenkuvaan kuuluivat pappien virkatalojen ja tilojen kaikkinaisen hoidon järjestäminen. Viime vuosisadan alussa vielä sivistyspuolella kiertokoulujen opettajien palkkaus ja koulunpitopaikkojen hankinta ja vuokraus.

Vielä pitemmälle sain seurattua Mäe Juhanan jalanjälkiä Uudenkirjon kunnan toimintojen pöytäkirjoista.

Kunnanvaltuustoon hänet valittiin 1936 ja, kun 1939 vaalit jäivät pitämättä valtuuston toimikausi jatkui sen lopettamiseen asti 1944. Valtuuston työhön liittyi vielä useiden lautakuntien työ. Yhdestäkään valtuuston kokouksesta hän ei pöytäkirjojen mukaan ollut poissa poikkeusoloissakaan, liekö syynä ollut 5 markan asiattomasta poissaolosta **määrätty sakko.**